

Umělá inteligence srozumitelně

Co umí a co ne, kdo ji ovládá a jak mění práci, peníze i demokracii

Citujte: NIČ, Miloslav. *Umělá inteligence srozumitelně*. 1. vyd. Slaný: Miloslav Nič, 2026. ISBN 978-80-909954-6-8. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21937480>

Naskenuj
a stáhni knihu

Celá kniha zdarma (PDF · ePub · HTML):

<https://vydavatelstvi.mila.guide/umela-inteligence/> · Licence CC BY 4.0

OBČANSKÝ KOMPAS · KAPITOLA 8

AI Act a regulace v EU, ČR a ve světě

První komplexní zákon o AI na světě. Přístup podle míry rizika, zákazy, povinnosti pro vysoce rizikové systémy, pravidla pro obecné modely AI (GPAI). Co dělá ČR a co se připravuje v USA a Číně.

Miloslav Nič · Stav: 12. srpna 2026 · obcansky-kompas.mila.guide/umela-inteligence/ai-act-regulace

Stručně

Než se pustíme do konkrétních opatření, stojí za to položit si otázku, kterou dnes řeší celý svět: **Má vůbec smysl regulovat umělou inteligenci?**

Zastánci regulace upozorňují, že umělá inteligence už dnes ovlivňuje rozhodování o lidech – například o poskytnutí půjčky, přijetí do zaměstnání, přiznání dávek nebo o tom, jaký obsah se jim zobrazuje na internetu. Bez jasných pravidel hrozí diskriminace, zneužití technologií nebo plošné sledování. Regulace navíc může posílit **důvěru**, protože lidé ochotněji používají technologie, které považují za bezpečné.

Odpůrci regulace naopak varují, že přísná pravidla **brzdí inovace** a zvýhodňují konkurenty ze zemí s mírnější regulací, kteří mohou postupovat rychleji. Zároveň připomínají, že zákony vždy do určité míry zaostávají za technologickým vývojem: než nové pravidlo vznikne, technologie se posune o další krok. Výsledek proto závisí především na tom, jak promyšleně jsou pravidla nastavená.

Evropská unie přijala v roce 2024 **první komplexní zákon o umělé inteligenci na světě** – Nařízení (EU) 2024/1689, známé jako **AI Act**. V platnost vstoupilo 1. srpna 2024, jednotlivé povinnosti se však zavádějí postupně a některé termíny se navíc průběžně posouvají.¹²

Základem AI Aktu je **dělení podle míry rizika**: čím nebezpečnější je způsob použití umělé inteligence, tím přísnější pravidla pro něj platí. Nejrizikovější praktiky, například sociální skórování občanů nebo plošné rozpoznávání tváří v ulicích v reálném čase, jsou **zcela zakázané**. Vysoce rizikové systémy používané při náboru pracovníků, ve školství nebo v justici musí splňovat přísné požadavky. Chatboti musí uživateli jasně sdělit, že komunikuje s umělou inteligencí, a u obsahu vytvořeného nebo upraveného pomocí AI – například obrazu, zvuku, videa či textu – musí být tato skutečnost zřetelně označena.¹²

Mimo EU se přístupy k regulaci umělé inteligence výrazně liší. Spojené státy za prezidenta Donalda Trumpa pravidla uvolňují, některé státy však přijímají vlastní zákony. Čína reguluje AI přísně a klade důraz na státní kontrolu obsahu a platforem. Velká Británie zvláštní zákon pro umělou inteligenci nemá a Jižní Korea od ledna 2026 uplatňuje vlastní, mírnější úpravu.⁵⁶²⁵²⁷³⁷

Tip

AI Act vám dává právo vědět, kdy komunikujete s umělou inteligencí a kdy byl obraz, zvuk nebo video vytvořen či upraven pomocí AI. U některých závažných rozhodnutí, například o půjčce nebo přijetí do zaměstnání, budete moci žádat vysvětlení, jakou roli AI v rozhodnutí hrála, a podat stížnost dozorovému úřadu.

Povinnost upozornit na komunikaci s AI a označovat obsah vytvořený pomocí AI platí od 2. srpna 2026. Právo na vysvětlení u samostatných vysoce rizikových systémů začne platit až od 2. prosince 2027.¹¹⁴³⁰

Podrobně

Má smysl regulovat AI? Argumenty pro a proti

Než se podíváme na konkrétní paragrafy, je dobré porozumět sporu, který za regulací umělé inteligence (AI) stojí. Nejde o technický detail, ale o střet dvou pohledů na to, jak se má stát k nové technologii postavit. Podobný spor jsme už viděli u internetu, sociálních sítí i biotechnologií.

Argumenty pro regulaci. Zastánci pravidel vycházejí z principu předběžné opatrnosti, tedy z přístupu, podle něhož je u technologie s rizikem rozsáhlé škody lepší nastavit mantinely předem než škody napravovat až zpětně. Uvádějí čtyři hlavní důvody.

1. **Ochrana práv a bezpečnosti.** Umělá inteligence (AI) už dnes ovlivňuje rozhodování o úvěrech, náboru zaměstnanců nebo dávkách. Chybný nebo neprůhledný systém proto může poškodit tisíce lidí najednou.
2. **Důvěra a rozšíření technologie.** Lidé i firmy spíše nasadí AI, které mohou věřit. Jasná pravidla tak mohou zavádění AI paradoxně pomoci.
3. **Rovné podmínky.** Bez pravidel hrozí „závod ke dnu“, situace, ve které uspěje ten, kdo nejvíc šetří na bezpečnosti.
4. **Právní jistota.** Firmy vědí, co smějí, a nemusí čekat, jak dopadne první soudní spor.

Argumenty proti regulaci. Kritici nezpochybňují, že rizika existují. Tvrdí ale, že plošná pravidla mohou víc uškodit než pomoci. Uvádějí čtyři hlavní důvody.

1. **Brzda inovací a konkurenceschopnosti.** Náklady na dokumentaci a schvalování dopadají hlavně na malé firmy a startupy. Regulace oslabuje evropskou konkurenci a prohlubuje zaostávání za USA a Čínou.
2. **Právo zaostává za technikou.** Tento problém se označuje anglicky jako *pacing problem*: než pravidlo projde legislativou, technologie je už jinde a regulace míří na včerejší svět.
3. **Riziko, že pravidla vyhovují největším.** Tento jev se označuje jako *regulatory capture* – pravidla v praxi nahrávají firmám, které už mají na trhu silné postavení. Složité požadavky upevňují pozici dnešních gigantů, protože menší konkurenti je nedokážou splnit.
4. **Nejasné hranice.** Co přesně je „vysoké riziko“ nebo „obecný model“, se vymezuje obtížně. Mlhavá definice vytváří nejistotu.

Žádná strana nemá patent na pravdu. Spor se nevede o to, zda rizika existují, ale jak na ně reagovat citlivě, aniž by se zároveň omezil přínos umělé inteligence. Evropská unie se snaží o kompromis založený na míře rizika. Přísná pravidla platí jen tam, kde hrozí velká škoda, zatímco v ostatních případech zůstává větší volnost.

Proč EU regulovala dřív než ostatní

Evropská unie často nestanovuje zvláštní pravidla pro každou novou technologii a každý obor. Místo toho přijímá jeden společný zákon, který platí pro firmy a instituce napříč celou ekonomikou. Tento přístup se označuje jako horizontální regulace.

Evropská unie už podobným způsobem upravila i jiné části digitálního světa. Nařízení **GDPR** z roku 2018 stanovilo, jak mají firmy a instituce zacházet s osobními údaji. V roce 2022 pak Evropská unie přijala dva další předpisy. Akt o digitálních službách DSA (Digital Services Act) určuje pravidla pro fungování internetových platforem. Akt o digitálních trzích DMA (Digital Markets Act) se zaměřuje na největší digitální společnosti, které mají výrazný vliv na to, kdo se dostane k zákazníkům a na digitální trhy. Evropská unie je proto označuje jako „strážce brány“ (gatekeepers).

AI Act je také příkladem takzvaného „bruselského efektu“. Tím se označuje situace, kdy pravidla Evropské unie ovlivní fungování firem i v dalších částech světa. Velké společnosti totiž často považují za jednodušší zavést stejná pravidla pro všechny trhy než vytvářet dva odlišné produkty – jeden pro Evropskou unii a druhý pro zbytek světa.⁷

Evropská komise představila první návrh AI Aktu v dubnu 2021. V prosinci 2023 se na jeho konečné podobě dohodly Evropská komise, Rada Evropské unie a Evropský parlament. Jednání byla složitá zejména kvůli dvěma tématům. Prvním byla pravidla pro obecné modely umělé inteligence, které lze využít k mnoha různým úlohám. Druhým bylo biometrické rozpoznávání v reálném čase, například automatické rozpoznávání lidí podle obličeje.

Francie, Německo a Itálie prosazovaly mírnější pravidla pro francouzskou společnost Mistral AI. Evropský parlament naopak požadoval úplný zákaz biometrického rozpoznávání v reálném čase, tedy například automatického rozpoznávání lidí podle obličeje. Členské státy chtěly zachovat výjimky pro policii a další orgány činné v trestním řízení. Výsledkem je kompromis. Biometrické rozpoznávání v reálném čase je obecně zakázané, ale v přesně vymezených

případech je možné ho použít, například při pátrání po pohřešovaných dětech, předcházení teroristickému útoku nebo hledání osob podezřelých z konkrétních trestných činů.¹

Pyramida rizika: jak AI Act dělí AI systémy

Úroveň rizika	Příklady	Co to znamená
Nepřípustné	Sociální skórování občanů, „svlékací“ aplikace	Úplný zákaz, v EU se nesmějí používat
Vysoké	AI při náboru, u soudu nebo u žádosti o úvěr	Povolené jen za přísných podmínek a s lidským dohledem
Omezené	Chatboti, deepfake a další obsah od AI	Musí být jasně označené, abyste věděli, že jde o AI
Minimální	Spamové filtry, AI ve hrách	Bez zvláštních povinností

Pravidla se nezavádějí naráz. Zákazy nejrizikovějších praktik platí už od roku 2025, povinné označování obsahu od AI se rozbíhá v roce 2026 a nejprísnější požadavky na vysoce rizikové systémy naběhnou postupně až do roku 2028.

Upozornění

Kategorie „vysoké riziko“ je v AI Aktu široká a sporná. Patří sem například systémy AI, které při náboru hodnotí váš životopis, pomáhají soudci odhadnout riziko recidivy nebo rozhodují o vaší úvěruschopnosti.

Pokud máte pocit, že o vás takový systém rozhodl nespravedlivě, máte podle AI Aktu i nařízení **GDPR** právo vědět, že byl použit, a žádat vysvětlení.

Co je vlastně „zakázáno“

Článek 5 AI Aktu vyjmenovává **deset nepřípustných praktik**, které jsou v celé Evropské unii **zakázané**. Prvních osm platí od února 2025. Poslední dvě doplnila novela **Digital Omnibus** (Nařízení (EU) 2026/1744, vyhlášené v Úředním věstníku 24. července 2026) a začnou se uplatňovat od 2. prosince 2026. Za porušení může firma dostat pokutu až **35 milionů eur nebo 7 % svého celosvětového**

ročního obrátu podle toho, která částka je vyšší. Jde o jednu z nejprísnejších sankcí v digitální regulaci Evropské unie. V procentním vyjádření překračuje nejvyšší sazbu podle GDPR, která činí 4 %.

18141630

1. **Škodlivá manipulace a klamání** – AI, která používá podprahové (působící mimo vědomí), manipulativní nebo klamavé techniky a podstatně naruší schopnost člověka svobodně se rozhodnout, takže udělá něco, co by jinak neudělal. Zakázané je to tehdy, když tím způsobí nebo pravděpodobně způsobí vážnou újmu. Nezáleží na tom, zda šlo o úmysl, nebo jen o výsledný účinek.
2. **Zneužití zranitelnosti** – AI, která zneužívá zranitelnost člověka nebo skupiny danou věkem, zdravotním postižením nebo tíživou sociální či ekonomickou situací, aby narušila jejich chování a způsobila jim (nebo pravděpodobně způsobila) vážnou újmu.
3. **Sociální skórování** – dlouhodobé hodnocení nebo třídění lidí podle jejich chování nebo osobních vlastností, pokud vede ke znevýhodnění v nesouvisející oblasti nebo k nepřiměřenému postihu. Zákaz platí pro stát i pro soukromé firmy. Připomíná to čínský systém sociálního kreditu.
4. **Předpovídání trestné činnosti u jednotlivce** – posuzování pravděpodobnosti, že konkrétní člověk spáchá trestný čin, pouze na základě profilování nebo jeho osobnostních rysů. AI ale smí podpořit člověka, který takové posouzení dělá na základě objektivních a ověřitelných skutečností přímo spojených s konkrétní trestnou činností.
5. **Necílená tvorba databází tváří** – vytváření nebo rozšiřování databází pro rozpoznávání tváří necíleným stahováním snímků obličejů z internetu nebo z kamerových záznamů. Tento postup je známý z případu Clearview AI.
6. **Rozpoznávání emocí v práci a ve škole** – odhadování emocí lidí z jejich biometrických údajů na pracovištích a ve školách, s úzkou výjimkou pro zdravotní nebo bezpečnostní důvody.
7. **Biometrická kategorizace podle citlivých znaků** – třídění lidí podle biometrických údajů s cílem odvodit jejich rasu, politické názory, členství v odborech, náboženské nebo filozofické přesvědčení, sexuální život nebo sexuální orientaci.
8. **Biometrická identifikace v reálném čase pro vymáhání práva** – rozpoznávání lidí na dálku z živého kamerového přenosu na veřejně přístupných místech, tedy nejen v ulicích, ale třeba i na nádražích, v obchodních centrech nebo v parcích.

9. **Nekonsenzuální intimní obsah** – AI, která vytváří nebo upravuje realistický obrazový, zvukový nebo podobný materiál zachycující intimní partie konkrétní osoby nebo její zapojení do sexuálně explicitního jednání, a to bez jejího svobodného, konkrétního, informovaného, jednoznačného a výslovného souhlasu. Patří sem například „svlékací“ aplikace. *(Platí od 2. 12. 2026.)*
10. **Materiál zobrazující sexuální zneužívání dětí** – AI, která vytváří nebo upravuje materiál zobrazující sexuální zneužívání dětí, včetně zcela nebo zčásti uměle vytvořeného obsahu. *(Platí od 2. 12. 2026.)*

U biometrické identifikace v reálném čase vymezuje AI Act výjimky nejpodrobněji. Policie smí rozpoznávání tváří v přímém přenosu použít jen ve třech případech:

- cílené hledání obětí únosu, obchodování s lidmi nebo sexuálního vykořisťování a hledání pohřešovaných osob,
- odvrácení konkrétní, závažné a bezprostřední hrozby pro život nebo fyzickou bezpečnost lidí, včetně teroristického útoku,
- vypátrání nebo identifikace podezřelého u vyjmenovaných závažných trestných činů.

I v těchto případech je potřeba předchozí souhlas soudu a příslušná úprava v národním zákoně.

GPAI: pravidla pro „obecné“ modely typu GPT a Claude

Když se na konci roku 2022 začaly šířit nástroje generativní umělé inteligence, Evropská unie už rok připravovala pravidla pro používání AI. Původní návrh však s obecnými modely, které dokážou vytvářet text, obraz, video nebo zvuk, vůbec nepočítal. V průběhu roku 2023 proto Evropská unie návrh upravila a doplnila do něj zvláštní pravidla i pro tyto systémy.²⁰

- **Základní povinnosti pro všechny poskytovatele obecných modelů** platí od srpna 2025. Poskytovatelé musí vypracovat **podrobnou technickou dokumentaci**. Její část je určena orgánům dohledu a část **navazujícím firmám** – tedy těm, které model zabudují do svých vlastních služeb a aplikací.

Další povinností je zveřejnit **dostatečně podrobné shrnutí trénovacích dat**. Z něj má být patrné, které weby, datasety a knihy byly při trénování modelu použity. Poskytovatelé musí mít také

politiku dodržování autorského práva EU a respektovat signály, kterými weby odmítají použití svého obsahu, například soubor robots.txt.

Poskytovatelé mají zároveň navazujícím firmám předat informace, které potřebují, aby model uměly ve svém produktu použít bezpečně a správně.

- **Modely se systémovým rizikem** podléhají přísnějším pravidlům. Patří sem modely, jejichž trénování vyžadovalo více než **10² FLOPs**. Jeden FLOP je jedna jednoduchá matematická operace, například sčítání nebo násobení. Hodnota 10² FLOPs vyjadřuje celkové množství výpočtů při trénování – jedničku s pětadvaceti nulami.

Takovou hranici překročí jen největší modely. Jejich poskytovatelé musí důkladně testovat bezpečnost, hledat možnosti zneužití, hlásit závažné incidenty, chránit systémy před kybernetickými útoky a pravidelně hodnotit fungování modelu.

- **Kodex pro obecné modely umělé inteligence** (*General-Purpose AI Code of Practice*) byl zveřejněn 10. července 2025. Poskytovatelům dobrovolně nabízí návod, jak plnit požadavky AI Aktu na transparentnost, autorské právo a bezpečnost. Evropská komise a členské státy jej potvrdily jako vhodný nástroj, kterým mohou poskytovatelé při dodržování jeho pravidel prokazovat soulad s AI Aktem.³⁵

Ke kodexu se podle aktuálního seznamu Evropské komise přihlásily například společnosti Anthropic, Google, Microsoft, Mistral AI, OpenAI, Amazon, IBM, Aleph Alpha, Cohere, Black Forest Labs a ServiceNow. Společnost **Meta** kodex nepodepsala. Její ředitel pro globální veřejné záležitosti Joel Kaplan v červenci 2025 uvedl, že přináší „právní nejistoty“ a obsahuje opatření, která „jdou nad rámec AI Aktu“. Společnost **xAI** přijala pouze část věnovanou bezpečnosti nejpokročilejších modelů. Plnění požadavků na transparentnost a autorské právo proto musí prokazovat jiným dostatečným způsobem.

³⁵36

Co dělá Česko: MPO, ČTÚ a akční plán

Český systém dohledu nad AI Aktem zatím není hotový. Návrh českého **zákona o umělé inteligenci** je stále ve vládní fázi příprav. Evropský AI Act přitom v Česku platí přímo; český zákon má jen určit, které úřady budou dohlížet, a doplnit pravidla kontrol, řízení

a pokut. Rozdělení rolí popsané níže je **navrhovaný model**, který se ještě může změnit.³¹

Koordinaci už převzalo **Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO)**, které je gestorem zavádění AI Aktu i Národní strategie umělé inteligence. Vláda také zřídila funkci **vládního zmocněnce pro umělou inteligenci**. Nejprve jím byl od května 2025 **Jan Kavalírek**, tehdejší náměstek MPO; 12. ledna 2026 jej vystřídal **Lukáš Kačena**, do té doby ředitel prg.ai a předseda České národní AI platformy. Na rozdíl od svého předchůdce Kačena náměstkem MPO není a jako vládní zmocněnec spadá přímo pod premiéra. Jeho úkolem je propojovat rozvoj AI napříč vládou, úřady, výzkumem i firmami.¹³³²⁴²

Podle připravovaného zákona si má dohled nad AI Aktem rozdělit několik institucí:³¹²³³

- **ČTÚ** (Český telekomunikační úřad) – obecný dozorový úřad pro všechny případy, které nespadají pod jiný, specializovaný úřad, a zároveň **jednotné kontaktní místo** pro veřejnost, firmy, české úřady i evropské instituce.
- **ČNB** (Česká národní banka) – dohled nad bankami, pojišťovnami a dalšími finančními firmami, pokud používají AI v činnostech, které ČNB reguluje.
- **ÚOOÚ** (Úřad pro ochranu osobních údajů) – vedle ochrany osobních údajů má dohlížet na nejcitlivější vysoce rizikové systémy: biometriku, policejní práci, migraci a ochranu hranic, azyl, soudnictví a demokratické procesy.
- **ÚNMZ** (Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví) – takzvaný oznamující orgán. Sám AI systémy ne-certifikuje, ale schvaluje a Evropské komisi oznamuje nezávislé firmy, které ověřování provádějí, a pak na ně dohlíží.
- **ÚNMZ a ČAS** (Česká agentura pro standardizaci) – společně mají mít na starosti regulační **sandbox**, tedy chráněné a časově omezené prostředí, kde si firmy a instituce mohou nové AI systémy vyzkoušet a ověřit soulad s pravidly ještě před uvedením na trh. ÚNMZ ho zřizuje, ČAS provozuje. Účast v něm ale nezabývá odpovědnosti.
- **Veřejný ochránce práv** – dozorovým úřadem podle AI Aktu **není**. Má jen vést a Evropské komisi oznamovat seznam českých orgánů, které chrání základní práva a mohou si v případě potřeby vyžádat dokumentaci k AI systémům.

U některých výrobků se dohled podle AI Aktu překrývá s jinou regulací. Typickým příkladem je umělá inteligence zabudovaná do

zdravotnického prostředku: kromě AI Aktu se na ni vztahují i evropská pravidla pro zdravotnické prostředky (MDR a IVDR). **SÚKL** (Státní ústav pro kontrolu léčiv) proto dál dohlíží na zdravotnické prostředky podle zdravotnické regulace, zatímco samotný dohled podle AI Aktu nad takovou AI má podle návrhu připadnout ČTÚ.¹⁹³³

Vedle regulace stát připravil i dlouhodobý plán rozvoje. V **červenci 2024** vláda schválila aktualizovanou **Národní strategii umělé inteligence ČR 2030 (NAIS)**, která navazuje na původní strategii z roku 2019 a určuje cíle české politiky v oblasti AI do roku 2030.¹⁸²¹

Strategie pracuje se sedmi klíčovými oblastmi:

- umělá inteligence ve výzkumu, vývoji a inovacích,
- vzdělávání a expertiza v AI,
- dovednosti a dopady AI na trh práce,
- etické a právní aspekty,
- bezpečnost,
- využití AI v průmyslu a podnikání,
- využití AI ve veřejné správě a veřejných službách.

Strategie sama obsahuje hlavně dlouhodobé cíle. Do konkrétních kroků se převádí každoročními **akčními plány**. Akční plán pro rok 2026 schválila vláda v říjnu 2025 jako součást Implementačního plánu Digitálního Česka 2026; zahrnuje třeba podporu výzkumu a firemních inovací, vzdělávání a rekvalifikace nebo zavádění AI do veřejné správy. Akční plán pro rok 2027 zatím schválil jen vládní Výbor pro umělou inteligenci (v dubnu 2026), vláda ho teprve potvrdí.⁴³⁴

Financování strategie není v jednom fondu. Opírá se hlavně o rozpočty ministerstev a dalších státních institucí, Národní plán obnovy, přímo řízené programy EU – zejména **Digitální Evropa** a **Horizont Evropa** – a evropské strukturální fondy. Výzkum a inovace podporuje také **Technologická agentura ČR**.

USA, Čína, Británie a Jižní Korea – různé cesty

USA dlouho neměly federální zákon o umělé inteligenci. Prezident Joe Biden proto vydal exekutivní příkaz – rozhodnutí prezidenta, které nemusí schválit Kongres a nástupce ho může zrušit – kterým uložil připravit standardy pro bezpečnou a důvěryhodnou AI. Firmám vyvíjejícím velké modely umělé inteligence zároveň nařídil hlásit výsledky bezpečnostních testů americkému Národnímu institutu pro standardy a technologie (NIST).

Donald Trump tento příkaz v lednu 2025 zrušil v balíčku, kterým během prvního dne nového mandátu odvolal 67 Bidenových exekutivních příkazů. Vzápětí vydal vlastní příkaz s názvem „Removing Barriers to American Leadership in AI“ a v červenci 2025 na něj navázal dokumentem „**America’s AI Action Plan**“. Plán se zaměřil hlavně na deregulaci a soutěž s Čínou. Vedle federální úrovně začaly vlastní pravidla přijímat i některé státy, například Colorado a Kalifornie. Federální deregulace se tak dostala do přímého střetu se státy Unie.⁵¹⁰¹⁵¹⁷

Nejdál v regulaci umělé inteligence zašla **Kalifornie**. Guvernér Gavin Newsom tam v září 2025 podepsal zákon **SB 53**, který má zvýšit průhlednost vývoje nejpokročilejší umělé inteligence. Platí od ledna 2026 a vztahuje se jen na firmy vyvíjející nejvýkonnější modely. Firmy musí veřejně vysvětlit, jak omezují rizika svých systémů. Závažné bezpečnostní incidenty musí hlásit kalifornskému úřadu pro krizové řízení a nesmějí trestat zaměstnance, kteří na možné nebezpečí upozorní. Za porušení zákona hrozí pokuta až 1 milion dolarů. Newsom už o rok dříve vetoval přísnější návrh. Ten požadoval také povinný „vypínač“, kterým by bylo možné model zastavit, a kontroly nezávislou firmou.²⁷²⁸

Federální vláda ve Washingtonu se snaží pravidla jednotlivých států pro umělou inteligenci omezit. Donald Trump v prosinci 2025 podepsal příkaz, podle kterého mají federální úřady tyto zákony napadat a část federálních peněz mohou dostat jen státy, které je nebudou vymáhat. První zásah se týkal **Colorada**: jeho zákon zažalovala firma xAI, ministerstvo spravedlnosti se v dubnu 2026 přidalo na její stranu a soud platnost pravidel dočasně pozastavil. Kalifornský zákon SB 53 však k červenci 2026 dál platí a žádná žaloba proti němu není známá.¹⁷²⁹

Čína má velmi přísnou regulaci umělé inteligence, ale staví ji na jiných základech než Evropská unie. Od roku **2022** platí povinnost **registrace doporučovacích algoritmů**, které uživatelům vybírají a řadí obsah ve vyhledávání nebo na sociálních sítích. Samostatná pravidla pro **generativní AI**, která vytváří texty, obrázky, zvuk nebo video, následovala v roce **2023**.

Model musí dostat licenci a jeho výstupy musí být „v souladu se socialistickými hodnotami“. Od září **2025** jsou účinná **pravidla pro označování AI generovaného syntetického obsahu**. Počítají se zjevnými upozorněními pro uživatele i s metadaty, tedy technickými údaji vloženými přímo do souboru. Jejich rozsah a forma se liší podle typu služby a kontextu.

Čínský model regulace stojí na dvou cílech: **státní kontrole obsahu a soutěži s USA**. Nejde primárně o ochranu občana, ale o ochranu státu. ⁶¹¹

Velká Británie zvolila „pro-inovační“ přístup k regulaci umělé inteligence bez jednoho velkého zákona. V roce 2023 místo něj vydala **AI White Paper**, tedy bílou knihu s návrhem vládního přístupu k regulaci AI. Dokument stojí na pěti principech: bezpečnosti, transparentnosti, férovosti, odpovědnosti a možnosti bránit se proti rozhodnutí. ³⁷

Vláda Rishiho Sunaka založila v listopadu 2023 první **AI Safety Institute** na světě, tedy institut zaměřený na bezpečnost pokročilých modelů AI. Zároveň hostila první **AI Safety Summit** v Bletchley Parku. Labouristická vláda Keira Starmera, která je u moci od července 2024, deklarovala záměr regulovat nejsilnější AI modely. ³⁸³⁹

Jižní Korea je po Evropské unii druhou velkou zemí, která přijala ucelený zákon o umělé inteligenci. Rámcový zákon o AI, zkráceně AI Basic Act, schválil korejský parlament v prosinci 2024 a účinnosti nabyl **22. ledna 2026**. Stojí na dvou pilířích. Prvním je povinnost dát člověku najevo, že mluví s umělou inteligencí nebo že vidí obsah, který AI vytvořila. Druhým je přísnější režim pro takzvanou vysoce dopadovou AI, tedy systémy rozhodující například o přijetí do zaměstnání, o úvěru nebo o hodnocení žáků. ²⁵²⁶

Korejský zákon ale dobře ukazuje, jak různé věci může „mít zákon o AI“ znamenat. Nejvyšší pokuta je 30 milionů wonů, tedy zhruba 21 tisíc dolarů. Proti až 35 milionům eur podle evropského AI Aktu jde o úplně jiný kalibr. Korea navíc slíbila, že nejméně rok po nabytí účinnosti nebude pokuty ukládat vůbec, aby se firmy stihly připravit. Povinnosti tedy platí, ale vymáhání se rozjíždí pozvolna. ²⁵²⁶

Rámcová úmluva Rady Evropy: první závazná smlouva o AI

Vedle národních zákonů vznikla i **první závazná mezinárodní smlouva o umělé inteligenci**. Rámcovou úmluvu Rady Evropy o umělé inteligenci a lidských právech, demokracii a právním státu přijal Výbor ministrů Rady Evropy v květnu 2024 a k podpisu byla otevřena 5. září 2024 ve Vilniusu.²²²⁴

Hned na úvod je dobré vyjasnit jeden častý omyl: **Rada Evropy není orgánem Evropské unie**. Je to samostatná mezinárodní organizace se 46 členskými státy, veřejnosti známá hlavně díky Evropskému soudu pro lidská práva. Její úmluvy proto mohou podepsat i země zcela mimo Evropu.

Od AI Aktu se úmluva liší především tím, na koho míří. AI Act ukládá povinnosti přímo firmám, které systémy umělé inteligence vyrábějí a nasazují. Úmluva naopak zavazuje **státy**, aby samy odpovídající pravidla přijaly. Na veřejný sektor dopadá povinně. U soukromého sektoru si stát může vybrat, zda na něj úmluvu použije přímo, nebo zvolí jinou cestu k témuž cíli – zbavit se toho závazku ale nemůže.²³

Úmluvu podepsalo 21 smluvních stran – států a mezinárodních organizací –, mezi nimi **Spojené státy, Spojené království, Japonsko, Kanada i Izrael**, tedy i země, které samy žádný komplexní zákon o AI nemají. Podpis ale sám o sobě nestačí. Aby smlouva začala platit, musí ji ratifikovat pět stran, z toho nejméně tři členské státy Rady Evropy. Ratifikace Evropské unie se počítá mezi celkových pět stran, nikoli však mezi požadované tři členské státy Rady Evropy. K červenci 2026 úmluvu ratifikovala **jediná strana, Evropská unie**. Úmluva proto zatím **v platnost nevstoupila**.²²

Česká republika ji zatím nepodepsala. Nepodepsala ji ostatně ani většina ostatních států Evropské unie. Spoléhají na to, že Unie úmluvu ratifikovala za ně v rozsahu svých pravomocí a že ji naplní právě prostřednictvím AI Aktu.²²

Jak si AI Act vede v praxi: kritika a obavy

Evropský AI Act je nejambicióznějším regulačním projektem EU od unijního nařízení o ochraně osobních údajů GDPR, a vyvolává podobné spory. **Kritici z průmyslu** tvrdí, že přísné povinnosti pro obecné modely umělé inteligence vyřadí evropské firmy ze soutěže s americkými a čínskými konkurenty, kteří mohou postupovat rychleji. Tuto výhradu vznesly ve dvou otevřených dopisech Evropské komisi

– z července 2025 a z května 2026 – mimo jiné Airbus, Lufthansa, SAP, Siemens a francouzský Mistral.⁴⁰⁴¹

Kritici z občanské společnosti, například organizace EDRI, AlgorithmWatch a Privacy International, naopak namítají, že výjimky pro biometrickou identifikaci a vojenské použití představují mezery v pravidlech. Podle nich tyto výjimky oslabují ochranu občanů.⁹

Prováděcí detaily AI Aktu se teprve připravují. Evropská komise postupně vydává **prováděcí předpisy** a **harmonizované technické normy**, tedy společná technická pravidla, podle nichž se má nařízení v praxi uplatňovat. První spory před soudy lze čekat v letech 2027–2028, kdy začnou platit povinnosti pro vysoce rizikové systémy umělé inteligence.

Prvním politickým a právním testem bude, zda si **Evropská unie dokáže vynutit pokutu** u velké americké nebo čínské firmy, která umělou inteligenci vyvíjí mimo EU. Zkušenost s GDPR naznačuje, že to nebude jednoduché: Google i Meta dostaly miliardové pokuty, ale soudní řízení trvala léta.

Zdroje

- 1 EU. (2024). *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1689 ze dne 13. června 2024 o umělé inteligenci (AI Act) — český text*
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L_202401689
- 2 EVROPSKÁ KOMISE. *European Commission — Regulatory framework proposal on artificial intelligence*
<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>
- 3 ČESKÝ TELEKOMUNIKAČNÍ ÚŘAD. (2026). *ČTÚ — umělá inteligence a dozor nad AI Aktem v ČR (role ČTÚ, ÚNMZ, ČAS)*
<https://ctu.gov.cz/umela-intelligence>
- 4 MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. (2025). *Akční plán Národní strategie umělé inteligence ČR 2030 pro rok 2025 (součást Implementačního plánu programu Digitální Česko, usnesení vlády č. 237 z 2. 4. 2025)*
<https://www.prehleddotaci.cz/aktuality-dotacni-info/digitalni-cesko-a-na-is>
- 5 WHITE HOUSE. (2025). *America's AI Action Plan (White House)*
<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2025/07/Americas-AI-Action-Plan.pdf>
- 6 CHINA LAW TRANSLATE. (2023). *China — Generative AI Service Management Interim Measures*
<https://www.chinalawtranslate.com/en/generative-ai-interim/>

- 7 ANU BRADFORD. (2020). *The Brussels Effect: How the European Union Rules the World*
<https://www.brusselseffect.com/>
- 8 AI ACT EXPLORER (FUTURE OF LIFE INSTITUTE). (2024). *AI Act — Penalties (Article 99)*
<https://artificialintelligenceact.eu/article/99/>
- 9 EUROPEAN DIGITAL RIGHTS. (2024). *EDRi — The EU AI Act civil society statement*
<https://edri.org/our-work/civil-society-statement-council-eu-risks-failing-human-rights-in-the-ai-act/>
- 10 WHITE HOUSE. (2025). *Removing Barriers to American Leadership in Artificial Intelligence (Executive Order 14179)*
<https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/removing-barriers-to-american-leadership-in-artificial-intelligence/>
- 11 CHINA LAW TRANSLATE. (2025). *Measures for the Labeling of AI-Generated Synthetic Content (overview)*
<https://www.chinalawtranslate.com/en/ai-labeling/>
- 12 ÚNMZ (ZRCADLO TISKOVÉ ZPRÁVY MPO). (2025). *Vláda schválila klíčový dokument pro rozvoj i bezpečnost AI v Česku*
<https://unmz.gov.cz/vlada-schvalila-klicovy-dokument-pro-rozvoj-i-bezpecnost-ai-v-cesku/>
- 13 MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. (2026). *Vláda rozhodla, že Česko bude mít nového zmocněnce pro umělou inteligenci (jmenování Lukáše Kačeny, usnesení vlády č. 26 z 12. 1. 2026)*
<https://mpo.gov.cz/cz/rozesestnik/pro-media/tiskove-zpravy/vlada-rozhodla-se-cesko-bude-mit-noveho-zmocnenca-pro-umelou-inteligenci-a-projednala-spravu-o-realizaci-npo-201160/>
- 14 COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. (2026). *Artificial Intelligence: Council and Parliament agree to simplify and streamline rules (politická dohoda k Digital Omnibus on AI ze 7. 5. 2026)*
<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/05/07/artificial-intelligence-council-and-parliament-agree-to-simplify-and-streamline-rules/>
- 15 U.S. DEPARTMENT OF COMMERCE. (2025). *Statement from U.S. Secretary of Commerce Howard Lutnick on Transforming the U.S. AI Safety Institute into the U.S. Center for AI Standards and Innovation (CAISI, 3. 6. 2025)*
<https://www.commerce.gov/news/press-releases/2025/06/statement-us-secretary-commerce-howard-lutnick-transforming-us-ai>
- 16 COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. (2026). *Artificial Intelligence: Council gives final green light to simplify and streamline rules (formální schválení Digital Omnibus on AI)*
<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/06/29/artificial-intelligence-council-gives-final-green-light-to-simplify-and-streamline-rules/>
- 17 WHITE HOUSE. (2025). *Ensuring a National Policy Framework for Artificial Intelligence (Executive Order, 11. 12. 2025)*
<https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/12/eliminating-state-law-obstruction-of-national-artificial-intelligence-policy/>
- 18 ITBIZ.CZ. (2024). *Vláda schválila Národní strategii umělé inteligence ČR 2030*
<https://www.itbiz.cz/tiskove-zpravy/vlada-schvalila-narodni-strategii-umele-inteligence-cr-2030/>

- 19 STÁTNÍ ÚSTAV PRO KONTROLU LÉČIV (SÚKL). (2026). *Zdravotnické prostředky — otázky a odpovědi*
<https://sukl.gov.cz/otazky-a-odpovedi/zdravotnicke-prostredky-2/>
- 20 WIKIPEDIA CONTRIBUTORS. (2026). *Artificial Intelligence Act*
https://en.wikipedia.org/wiki/Artificial_Intelligence_Act
- 21 MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. (2024). *Česko jako technologický lídr. Vláda schválila Národní strategii umělé inteligence ČR 2030*
<https://mpo.gov.cz/cz/podnikani/digitalni-ekonomika/umela-inteligence/cesko-jako-technologicky-lidr-vlada-schvalila-narodni-strategii-umele-inteligence-cr-2030-282266/>
- 22 RADA EVROPY — TREATY OFFICE. (2026). *Přehled podpisů a ratifikací Úmluvy č. 225 (stav k 21. 7. 2026)*
<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatyenum=225>
- 23 RADA EVROPY. (2024). *Rámcová úmluva Rady Evropy o umělé inteligenci a lidských právech, demokracii a právním státu (CETS č. 225) — plný text*
<https://rm.coe.int/1680afae3c>
- 24 RADA EVROPSKÉ UNIE / EUR-LEX. (2024). *Rozhodnutí Rady (EU) 2024/ 2218 o podpisu Rámcové úmluvy Rady Evropy o umělé inteligenci jménem Evropské unie (český text)*
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32024D2218>
- 25 CENTER FOR SECURITY AND EMERGING TECHNOLOGY, GEORGETOWN UNIVERSITY. (2025). *Framework Act on the Development of Artificial Intelligence and Establishment of Trust (oficiální anglický překlad korejského zákona)*
<https://cset.georgetown.edu/publication/south-korea-ai-law-2025/>
- 26 MINISTRY OF SCIENCE AND ICT (MSIT), KOREJSKÁ REPUBLIKA. (2025). *MSIT — legislativní oznámení k prováděcímu dekretu korejského AI Basic Act*
<https://www.msit.go.kr/eng/bbs/view.do?sCode=eng&mPid=2&mId=4&bbsSeqNo=42&nttSeqNo=1191>
- 27 CALIFORNIA LEGISLATIVE INFORMATION. (2025). *Senate Bill No. 53 — Transparency in Frontier Artificial Intelligence Act (plný text)*
https://leginfo.ca.gov/faces/billTextClient.xhtml?bill_id=202520260SB53
- 28 FUTURE OF PRIVACY FORUM. (2025). *California’s SB 53: The First Frontier AI Law, Explained*
<https://fpf.org/blog/californias-sb-53-the-first-frontier-ai-law-explained/>
- 29 NORTON ROSE FULBRIGHT. (2026). *X.AI sues, DOJ intervenes, enforcement of Colorado’s AI Act suspended (X.AI LLC v. Weiser, D. Colo.)*
<https://www.nortonrosefulbright.com/en/knowledge/publications/de3ad9de/xai-sues-doj-intervenes-enforcement-of-colorado-ai-act-suspended>
- 30 EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EU / EUR-LEX. (2026). *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2026/ 1744 (Digital Omni-*

bus on AI) — novela AI Aktu; vyhlášeno v Úředním věstníku 24. 7. 2026, v platnosti od 27. 7. 2026, nové zákazy podle čl. 5 od 2. 12. 2026

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32026R1744>

- 31 ÚŘAD VLÁDY ČR — LEGISLATIVNÍ RADA VLÁDY. (2026). *Program 336. zasedání Legislativní rady vlády (6. 8. 2026) — projednání návrhu zákona o umělé inteligenci (předkladatel MPO)*

<https://vlada.gov.cz/ppov/lrv/programy-zasedani-a-vasledky/program-336-zasedani-lrv-06-08-2026-a-jeho-vysledky-228036/>

- 32 MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. (2025). *Další krok k rozvoji umělé inteligence v Česku. Vláda schválila návrh na zajištění implementace AI Aktu, novým gestorem je MPO (usnesení vlády č. 394 z 28. 5. 2025)*

<https://mpo.gov.cz/rozcetnik/pro-media/tiskove-zpravy/dalsi-krok-k-rozvoji-umele-inteligence-v-cesku-vlada-schvalila-navrh-na-zajisteni-implementace-ai-aktu-novym-gestorem-je-mpo-287763/>

- 33 MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. (2025). *MPO připravilo návrh zákona o umělé inteligenci — určuje dozorové úřady (ČTÚ, ČNB, ÚOOÚ, ÚNMZ, ČAS), regulační sandbox a sankce*

<https://mpo.gov.cz/cz/rozcetnik/pro-media/tiskove-zpravy/mpo-pripravilo-navrh-zakona-o-umele-inteligenci-clam-je-vytvorit-co-nejlepsi-prostredi-pro-rozvoj-ai-v-cesku-289653/>

- 34 MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. (2025). *Vláda ČR schválila Implementační plán Digitálního Česka 2026 (obsahuje Akční plán Národní strategie umělé inteligence ČR 2030 pro rok 2026)*

<https://mpo.gov.cz/cz/podnikani/digitalni-ekonomika/vlada-cr-schvalila-implementacni-plan-digitalniho-ceska-2026-a-aktualizovanou-koncepci-digitalni-ekonomiky-a-spolecnosti-cr-290166/>

- 35 EVROPSKÁ KOMISE. (2025). *General-Purpose AI Code of Practice — kodex pro obecné modely AI (tři kapitoly: transparentnost, autorské právo, bezpečnost) a průběžný seznam signatářů*

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/contents-code-gpai>

- 36 TECHCRUNCH. (2025). *Meta refuses to sign EU's AI Code of Practice (vyjádření Joela Kaplana z 18. 7. 2025)*

<https://techcrunch.com/2025/07/18/meta-refuses-to-sign-eus-ai-code-of-practice>

- 37 DEPARTMENT FOR SCIENCE, INNOVATION AND TECHNOLOGY (UK). (2023). *A pro-innovation approach to AI regulation (britská bílá kniha, 29. 3. 2023)*

<https://www.gov.uk/government/publications/ai-regulation-a-pro-innovation-approach>

- 38 DEPARTMENT FOR SCIENCE, INNOVATION AND TECHNOLOGY (UK). (2023). *Introducing the AI Safety Institute (první státem zřízený institut pro bezpečnost pokročilé AI)*

<https://www.gov.uk/government/publications/ai-safety-institute-overview/introducing-the-ai-safety-institute>

- 39 PRIME MINISTER'S OFFICE, 10 DOWNING STREET. (2024). *The King's Speech 2024 — background briefing notes (závazek stanovit požadavky vývojářům nejvýkonnějších modelů AI)*

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/6697f5c10808eaf43b50d18e/The_King_s_Speech_2024_background_briefing_notes.pdf

- 40 RCR WIRELESS NEWS. (2025). *Major European enterprises urge EU to „stop the clock“ on AI Act (otevřený dopis z 3. 7. 2025 vč. seznamu signatářů — mj. Airbus, Lufthansa, Mistral, Siemens Energy)*
<https://www.rcrwireless.com/20250704/policy/stop-clock-ai-act-eu>
- 41 HEISE ONLINE. (2026). *Wake-up call from industry: Tech giants demand EU AI policy course correction (otevřený dopis šéfů Airbusu, ASML, Ericssonu, Mistralu, Nokie, SAP a Siemensu, 5. 5. 2026)*
<https://www.heise.de/en/news/Wake-up-call-from-industry-Tech-giants-demand-EU-AI-policy-course-correction-11282905.html>
- 42 VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. (2026). *Vládní zmocněnec pro umělou inteligenci*
https://vlada.gov.cz/cz/ppov/zmocnenci_vlady/vladni-zmocnenec-pro-umelou-inteligenci-220080/